

Elisa Albizu, bordatzaille fiña

Eskuz bordatzeko erakustaille bi izan dira Ermuan: Elisa eta Filo. Harek erakutsitxakuekin jositxako erropak, etxe askotan barri-barri gordetzen dira ondiñok be. Oingo alian Elisan eskutik sartuko gara bodoque, ojete eta filtríeen mundu honetan.

Neskatillen artian bordatzia izaten zan goiz edo beranduo ikasi biharreko gauzetako bat; ondiñok eskolaume zirala, arratsalde eskola ostian edo udako bakaziñu sasoian juaten ziran ikastera. Neska gaztetuta, nobixorik euki ez arren be, haxe zetorrenerako eta harenbateko ezkontziari begira, arriua prestatzen hasen ziran. Etxeko erropa zuri guztixa josi ostian, bordauekin apaintzen zan: hari zurixakin -gitxiauetan kolorezkuekin-, lora edo zenefen marrazkixekin edertzen ziran izara, almuda-azal, moko-paiñelu, azpikogona, ka-

misoi eta zamau zein serbi-lletak. Pazientzia eta astixa hartu bihar izaten zan harek bainika, bodoque, filtrí eta ojetiak teliari etaratzen jua-teko, puntada txikika, kurioso-kurioso. Inizialekin egoten zan konpromisorik haundiña, behin jositxakuan barriro askatzia itzelian kostatzen zan-eta: solteratan bordautakuak andriaren izen-abizen edo bi abizenen inizialekin eitxen ziran eta behin nobixotan hasi ezkerogizonaren abizenaren inizialakin kiribiltzen zan andriarena. Ha zelako penak bikotia eten edo zezogaitxik zapuzten bazan: gizonaren iniziala haritxoz hari desegin

bihar, hurrengo bikotiaren abizena inizial berarekin koinziditzen ez baeban behintzat!

Ikasten dabillanak, nork erakutsi euki bihar. Ermuan eskuz bordatzeko erakustaille izandako bietako bat Elisa Albizu Loitxate izan zan, 1903ko azaruaren 15ian jaixua. Aitxa Anastasio, armearua ogibidez, ermuarra zan modura mallabitxarra eban Esperanza ama. Elisa beraren esanetan, ume-umetatik ekarri eban dibujurako zaletasuna eta, jatorduetan be, mahai gaiñian loretxuak eitxen egoten ei zala ekan goguan.

Erakustaille aparta

Eibarren egon zan bordatzen ikasten eta bere kontura gero, kanporako bordatziaz gain, etxera etozenei erakustera dedikau zan ur-

tietan. Bazkaldu ostian, harriko eta sukaldeko plater eta abarrok aidian jasotzia gustatzen jakon; Balerio gaiñeko ezkatza laster beteko jakon andraz eta ipoiñez eta berandutxuao eskolatik urtendakuan, 10-12 neskato zaratatsu izango zitxuan, joste eta bordatziaren jakin biharreko guztixak ikasi guran. Bera txokotxo baten jartzen zan; ikasliak, jarleku banarekin, bueltan-bueltan. Danetik erakusten eban: harixa jostorrazaren zuluana sartzetik bainika zailena eitxeraiñok. Lehelengo josten erakusten eban gero bordatzera pasau ahal izateko, bastidorrakin generalian.

Umientzako erropa asko bordau zitxuan bere sasoian: bataio-faldoiak, ume-kumarako izarak, kamisetatxuak, jaunartze edo jaixegun soiñekuak... Arriuk gero enkar-

Elisa Albizu 1924an bere ikasliekin jarritxa Estaziño bideko euren etxeosteko ortuan, traputxu bana eskuetan.

DQ
Mouth

Drogeteniturrri, 178 zkia.

san pelayo
clínica dental hortz klinika

San Pelayo 5, 1º
Ermua (Bizkaia)

Olatz García Arregui

943 17 04 04

Infreñu
Taberna

Kardenal Orbe plaza
943 174584
www.infreñutaberna.com

guz eitxen zitxuan: izarak, kamisoiak, zamauiak, barruko erropak... Telak Juanatxo edo Pacanian erosteko ohi-txuria ekan, herrixan. Baiña Bilbora eskapariak ikustera be juaten zan; behin kristal aurrian bere kuadernuan soiñeko baten dibujua kopi-xatzen euala, ra!, barrutik pertsiania zelan baju otsien kontatzen eban.

Berbetaleku estimaua

Radix eta telebisiñorik ez euan sasoietan, herriko neska eta andra gaztientzat iñunbez hobeto Elisaren su-

kaldian baiño, herriko ipoin eta gorabeheren barri jakin eta andrak andrekin andren gauzetaz berba ein. Hara juandakuak arratsaldepasa edarra izaten zala gogortzen dabe, umorian beti eta ezkatz familiarra Elisarena, honen ama Esperanza ertz baten makiña aurrian, isilisilik prakak josten eta seme-alaben etenbako harutzhonutzakin. Ze Cresencio Zubizarretakin ezkondu eta 4 seme-alaba munduratu zitxuan. 1931an, laugarrenak aste bete ekala alargundu eta iñude modura Gasteizera juan bihar izan zan, kan-

poko ume bati titixa emotera. Bizipen gogor horrek zera esan eragiten otsan: *"Oingo alargunak negar e-itxeko astixa hartzen jone! Baiña guk, gizona hil eta bixamonian, umiak hazteko, pezetia irabaztera urten bihar izaten gendunan! Oin alargundu leike!"*

Pozik eta irribarretsu beti, bera lakoxe sinpatikia zan, baikorra eta beti aurrera begiratzen daben pertsonetakua. Ezagutu ebenen esanetan, pentsamendu eta e-itxex total modernua bere sasoirako. Artistia zan: ikusgarri dibujatziaz gain kantu

eta dantzazale amorratua zan, danbolin hutsa, haren baten etxian bizi izandako giruaren ondorixoz: zeozergatik zan Sta. Zezilia Bandako zuzendari eta txistulari izan zan Luis Albizu, Luis Txikixaren arrebia. Solteratiko-despedida eta ezkontzetara juateko konbitiak takian-potian hartzen zitxuan eta konpromisu haundixa eukitzen eban, danetara ezin ba juan... Beragaitxik balitza, astero prestatuko litzake; aurretixaz disfrutatziaz gain, hain gustura ibiltzen zanez, bizi izandakuak gogora ekartzen eta kontatzen egoten zan egunetan.

Ermuan hil zan 1987ko apirillaren 22xan, bere bizi-tza osua harixa eta jostorrtzari lotuta emondako andra irribarretsu hau. Pare bat urte lehenao ondo merezitako omenaldixa ein zotsien, berakin ikasten ibillitxako andrekin ospatu ebana. Etxe askotan berak zuzendutako esku-biharrek dagoz, erabiltzeko baiño pena haundi-xauakin armari-xuetan gordeta. Makiña bidar, bordautako izara zurixen aurrian, entzungo jakon bateron bati esaten: *"Honek Elisanian bordau nitxuzan. Ordukuak bai biharrak!"*.

Estibalitz González

Elisa bere ikasle izandakuen erdixan Pizpilluen arbolapian, 1985ko apirilaren 28xan, bere omenaldi egunian.

URDAITEGIA - CHARCUTERIA
MAYTE
Plaza del Mercado
Tel. 17 24 12
ERMUA

CITROËN
AUTOS AMEDI
Zearreko buelta 3 l8 pab.
Tel. eta Faxa. 943 17 04 14

O eta 8 urte bitarteko umeentzako moda eta puerikultura

mimitos

Zapatak, pijamak,
lentzeria, aulkiak,
sehaskak, tronak...
behar duten guztia!

*Eta gainera 'Hello Kitty'-ren
artikulu mordoa!*

Probaleku 4, Ermua · ☎ 943 033 830

OUTUMURO KAFETEGIA

- Kafe bereziak
- Aukera handia **TE** eta **INFUSIOETAN**
- Tarta bereziak

• Astelehenetik ostiralera 9etan
zabaltzen duzu

**mari
asun**

LORADENDA
Diputación, 9 - ERMUA - Tel. 943 174379